

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Förslag till direktiv om gemensamma regler för att främja reparation av varor (COM (2023) 155)

Ju2023/01112

Sammanfattning

Konkurrensverket tillstyrker i huvudsak Kommissionens förslag till direktiv. Det är positivt att förutsättningar till effektiv konkurrens förstärks på eftermarknaden för reparation av produkter. Det föreslagna direktivet bidrar till detta ändamål.

Konkurrensverket avstyrker däremot förslaget att en sökfunktion för att hitta säljare av renoverade varor samt köpare av defekta varor för renovering ska ingå i den onlineplattform respektive medlemsstat ska säkerställa finns. Konkurrensverkets bedömning är att annonsering av sådana tjänster redan kan tillhandahållas av marknaden genom olika handels- och mediaplattformar. Vidare anser Konkurrensverket att en skyldighet att säkerställa förekomsten av en plattform som kombinerar matchning av konsumenter och reparatörer med att även marknadsföra aktörer som handlar med reparerade varor riskerar att försvåra för potentiella konkurrerande plattformar.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Förslaget till direktiv syftar till att fler varor ska repareras, såväl inom den lagstadgade reklamationsrätten¹ som efter det att reklamationsrätten har löpt ut. Direktivets fokus rör varor som inte omfattas av reklamationsrätten.

¹ I enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.

Reparationer kan utföras dels av säljaren för fel i varan som denne ansvarar för, dels av tillverkaren eller fristående reparatörer i andra fall. Direktivet syftar även till att förbättra konsumentens kännedom om sina rättigheter och om vilka reparatörer som finns att välja bland.

Förslaget till direktiv

Förslaget till direktiv medför ett förbud för nationell lagstiftning som avviker från den föreslagna lagstiftningen (*artikel 3*).

Konkurrensverket är positivt till att de aktuella kraven harmoniseras mellan medlemsländer. Det ger stärkta förutsättningar för gränsöverskridande verksamhet avseende reparationstjänster, något som sänker inträdesbarriärer för företag som inte längre behöver förhålla sig till flera olika nationella lagstiftningar. Det minskar även konsumenters sökkostnader och byteskostnader då erbjudanden blir mer likvärdiga. Förutsättningar till konkurrens stärks därigenom från både utbuds- och efterfrågesidan.

För defekter på varor som faller inom reklamationsrätten ska reparation i första hand erbjudas i stället för utbyte, förutom i de fall då det är omöjligt eller dyrare att reparera varan (*artikel 12*).

Konkurrensverket tillstyrker direktivets förslag att i första hand erbjuda reparation av varor inom ramen för reklamationsrätten. Genom att i första hand erbjuda reparation tillskapas ett större marknadsunderlag för reparationstjänster vilket också kan sänka enhetskostnaderna för sådan verksamhet när marknadsunderlaget ökar, båda aspekter som främjar konkurrens inom reparationsmarknaden. Tillsammans med direktivet om ekodesign, COM(2022)142, är också förutsättningarna för att kunna genomföra kostnadseffektiva reparationer förbättrade ur ett livscykelperspektiv. Genom förbättrade marknadsförutsättningar och lägre total resursförbrukning kan förslaget förväntas leda till lägre nettokostnader för konsumenter på sikt. Konkurrensverket gör denna bedömning oaktat den eventuella försämring av förutsättningar för effektiv konkurrens på primärmarknaden för tillverkning och försäljning av varor som kan följa av att delar av det marknadsunderlaget dras undan genom direktivets förslag.

För varor som inte omfattas av reklamationsrätten lämnar Kommissionen flera förslag för att främja reparationer av varor.

Kommissionen föreslår en skyldighet för tillverkare att, på en konsuments begäran och mot ett pris, åtgärda defekter hos varor som omfattas av särskilda krav på reparerbarhet, så kallad reparationsskyldighet (*artikel 5*). Därtill föreslås en skyldighet för tillverkare att informera konsumenter om sin reparationsskyldighet (*artikel 6*).

Konkurrensverket ser positivt på förslagen om skyldighet att, mot ett pris, utföra reparation av varor med särskilda krav på reparerbarhet samt informationskyldigheten för tillverkarna avseende sin reparationsskyldighet. Dessa förslag ökar konsumenternas förutsättningar att efterfråga reparationstjänster utanför reklamationsrätten. Tillsammans med övriga förslag stärker dessa två förslag förutsättningarna för en effektiv konkurrens avseende reparationstjänster på eftermarknaden.

Kommissionen förslår vidare ett rättsligt bindande europeiskt formulär för reparationsinformation som ska gälla under 30 dagar (*artikel 4*). Det europeiska formuläret kan begäras av konsumenten i det enskilda fallet och ska kunna användas för att ge konsumenter förbättrade förutsättningar att jämföra villkor och priser. I den mån det är nödvändigt för att bedöma en defekts omfattning och karaktär får en avgift tas ut motsvarande de merkostnader reparatören ådrar sig för att besvara formuläret. Reparatörer som inte har någon reparationsskyldighet har heller ingen skyldighet att tillhandta det europeiska formuläret om de inte avser tillhandahålla reparationstjänster och är inte skyldiga att ingå avtal i den mån de lämnar information i ett europeiskt formulär.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget om ett europeiskt formulär för reparationsinformation. Även om skyldighet att reparera varor endast föreligger för tillverkare får, såsom framhålls, alternativa reparatörer förmodas ha ett intresse att erbjuda sina tjänster, vilket bör skapa ett konkurrenstryck även på aktörerna med reparationsskyldighet. Genom möjligheten att jämföra reparationstjänster ökar transparensen för konsumenterna som i högre grad ges förutsättningar att välja det mest attraktiva erbjudandet. Förslaget antas därmed öka konkurrensen på eftermarknaden.

Kommissionen föreslår att det ska finnas minst en onlineplattform för respektive medlemsstats territorium som ska göra det möjligt att matcha konsumenter och reparatörer av varor, där möjligheten att begära ett europeiskt formulär ska vara integrerad (*artikel 7*). Plattformen ska även erbjuda en sökfunktion för att hitta säljare av renoverade varor samt köpare av defekta varor för renovering. Registrering på plattformen ska vara frivillig för reparatörer och kostnadsfri för konsumenter att använda. Driftsform för plattformen regleras inte i förslaget och villkor för att registrera sig får bestämmas nationellt så länge de tillämpas rimligt och icke-diskriminerande mellan aktörer.

Konkurrensverket är generellt positivt till förslaget om en onlineplattform för matchning av konsumenter och reparatörer. Genom en förbättrad matchning mellan efterfrågesidan och utbudssidan på eftermarknaden minskar konsumenternas sökkostnader, vilket främjar konkurrensen på eftermarknaden. Integreras det europeiska formuläret ökar transparensen för konsumenten ytterligare och jämförelser underlättas. Konkurrensverket är dock utifrån underlaget tveksamt till konsumenternas behov av att en sådan plattform skapas med regulatoriskt

stöd. Plattformen förefaller framförallt vara komplementär till andra förslag i direktivet, såsom att främja gränsöverskridande handel genom ökad harmonisering och ge stärkta förutsättningar till synlighet för konkurrerande reparatörer som inte omfattas av reparationsskyldighet för en vara.

Konkurrensverket noterar vidare att det finns en betydande oklarhet i hur införandet av en sådan plattform kommer ske i praktiken. Med olika nationella villkor för plattformsaccess kan gränsöverskridande handel komma att motverkas och bredden på de varor som ska hanteras av plattformen kan innebära att smalare, men potentiellt mer effektiva, plattformslösningar för snävare kategoriseringar av produkter inte skulle kunna komma till stånd.

Konkurrensverket avstyrker förslaget att onlineplattformen ska erbjuda en sökfunktion för försäljare av renoverade varor och köpare av defekta produkter för renovering (*artikel 7.2*). Konkurrensverket anser att en sådan ordning går utöver direktivets primära syfte, att fler varor ska repareras. Vidare förekommer plattformar för sådana köp- och säljtjänster i viss utsträckning redan i dag genom olika handels- och medieplattformar.

Det föreligger risk för att den plattform genom vilken medlemsstatens skyldighet enligt artikel 7 uppfylls ges konkurrensfördelar gentemot potentiella konkurrenter. En sådan fördel kan vara särskilt märkbar om plattformen också har skyldighet att även erbjuda en marknadsföringsplattform för aktörer inom köp och sälj av renoverade varor, vilket kan avskräcka och försvåra inträde från potentiella konkurrerande plattformar. Konkurrensverket anser att möjligheten att verka som en matchningsplattform i enlighet med artikel 7 ska vara fri för alla aktörer som möter kraven, på icke-diskriminerande villkor. I den mån stöd eller subventioner används för att tillskapa en onlineplattform i enlighet med artikel 7 behöver eventuella marknadsstörande aspekter av sådana stöd beaktas.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit ekonområdet Martin Sutinen.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten